

S.E.

Ze dne 21. října 1956

12.40 hod.

Dělnické vysílání.

V dnešním vysílání pro dělníky věnujeme napjaté situaci v Polsku. Hovoří redaktor Karel Kubica.

V posledních týdnech zešlo odstalinisování v Polsku tak daleko, že komunistické noviny přišly s návrhy, aby se ve fabrikách a závodech vytvořily t.zv. dělnické samosprávy. Byl to revoluční návrh. Reforma podle jihoslovenského vzoru, kde alespoň na papírech existují, t.zv. rady producentů, či-li dělnické správy závodu. Polský tisk šel ještě dále. Nežádala jakési vrácení továren dělníkům, ale i tajné volby odborových orgánů, právo na stávku, zrušení censury, zrušení rušení zahraničního rozhlasu a také odbory, které se budou bát o mzdy a ne o soutěžení. Byly různé dohady, proč taková ochota k reformám. Nebo se snad obávala polská vláda nových Poznání? Pátkové události ve Varšavě nám dávají vysvětlení. Ch rušev přišel na zasedání ústředního výboru polské komunistické strany vyjednávat a polské politbyro chtělo s ním jednat jako rovný s rovným a ne jako satelit s pánem. K takovému vyjednávání, t.zv. posice sil, ovšem polští soudruzi potřebovali podporu dělnictva. A ty je třeba si získat. Polská vláda ... dělníky disposiční právo s továrnami, aby sama mohla získat disposiční právo s Polskem, jako země nezávislou na nikom. Dělníci se měli stát pány v závodech a vláda pánem státu. Vláda ponoukala pracující s destalinisací závodů, aby si získala jejich podporu k desatelinisování země. Ferdinand Peroutka to povídal jinými slovy takto. Po poznanském procesu je vidět ještě jasněji že posláká vláda ví, jak využít toho, že v zemi existuje opozice. ... Užívá ji jako nástroje, aby si vydobila právo na svou vzácnou cestu k socialismu. Bez podpory mas by si nynější komunistická vláda v Polsku netroufala ignorovat Chruščevovy hrozby. Bez jasné podpory celé dělnické třídy ... komunisti by si varšavské politbyro netroufalo, odmítnout pozvání do Moskvy a bez veškeré podpory všeho obyvatelstva by se sotva dostal G o m u l k a až do politbyra. To jsou evidenční skutečnosti. Nemělo by smysl je zstírat a nebo zkruslovat; zlehčovat jen proto, že tím vlastně nepřímo přiznáváme náhlou shodu polských komunistů a polské komunistické vlády s polskými dělníky a polským lidem. Varšavská vláda bude populární do té doby, kdy bude statečně obhajovat právo Polska na úplnou nezávislost na Moskvě. V této věci má plnou podporu polského národa. Jeho sociálních tříd a politických skupin. ... se to ukázalo v záplavě peticích a otevřených listech, které v těchto dnech posílali dělníci, studenti, inteligence do Varšavy. A ve všech listech v také či onaké formě odsílátele povzbuzují vládu a politbyro k statečnému a suverennímu postoji vůči Moskvě. Tak na př. dělníci ve velké továrně na železniční vagony ve Wrocławu odhlasovali petici vládě a politbyru, v které vyslovují, že nejméně 8. plenum ústředního výboru strany neustane v započaté demokratizaci hospodářského a národního života v Polsku. Hnutí polské mládeže poslalo v předvečer zasedání ústředního výboru politbyru list, v které žádá zrušení tiskové censury a rozpouštění

exklusivních obchodů pro funkcionáře, které jsou v Polsku známe jako DAREXY pro stalinčiky. Svaz polské mládeže v tomto listě vítá s uspokojením, že vůdcové měli rozhovory s Gomulkou, že ho přijeli zpět do ústředního výboru a vyslovují naději, že politbyro bude respektovat popularitu jaké se těší Gomulka a postaví ho opět do čela strany. V listě posléze mládeže se potom hovoří toto: Jsme hluboko přesvědčeni, že diskuse na 8. plenárním zasedání ústředního výboru vyústí k přijetí důsledné stranické linie na demokratizaci země. Formálně se sice v tomto listě hovoří, že je třeba udržovat přátelství so Sovětským Svazem, ale v zápětí se zdůrazňuje, že to musí být přátelství založené na zásadě rovnoprávnosti, na skutečných demokratických vztazích mezi dvěma suverenními krajinami a leninskými stranami. A že si všichni polští precující včetně mládeže nepřejí další sovětské poručíkování a hospodářské vykořisťování to vyplývá ze závěru vzpomenuté petice. Právě se v ní doslova: Nesmírný význam pro vývoj demokracie má svoboda informací v politickém a hospodářském životě. 7. plenum ústředního výboru strany přislíbilo v tomto směru nápravu. Ale náprava jde jen velmi pomalu a nedbale. To se týká najmě informací o hospodářském stavu země, o zahraničních obchodech a v důležitých událostech v životě Polska, o kterých se vůbec nerefereje a veřejnost, neinformuje, nebo s velkým zpožděním. Jak je vidět polský lid má po krk hospodářského marasmu a exportních dodávek za utajované neuvěřitelné ceny do Sovětského Svazu. Co může polská vláda a politbyro dělat, když je zaplaveno takovými peticemi a listy. To jsou jasně slova podpory až bude pevná vůči Rusům a nechá zemi dále drancovat. Že zajímavé, že i polské URO se otevřeně postavilo na stranu dělníků, které vyzvalo k jakési pohotovosti. Podle jiných zpráv v některých továrnách jsou dělníci vyzbrojováni. Právě v předvečer příjezdu Chruščeva do Varšavy vydalo vedení polských odborů resoluci, v které se kritizuje, že jisté kruhy brzdí ohlášené sociální reformy a že směrnice o ustavení dělnické samosprávy v závodech jsou dost mlhavé. Též jednotná rolnická strana se postavila plně za politiku demokratizace a posílení suverenity země. Ohlásilo to ve čtvrtek varšavské radio ve zprávě ze zasedání ústředního výboru polské rolnické strany, který se právě v těchto dnech sešel ve Varšavě. Jistě to není náhoda, že tento výbor zasedal současně s ústředním výborem polské komunistické strany. Z toho všeho je vidět, že varšavské politbyro má podporu polského lidu ve svém úsilí destalinisovat a desatilisovat Polsko. A že to není podpora vymělkovaná, ale skutečně spontánní, to jasně potvrdila porážka Chruščevovy ... která se při své intervenci ve Varšavě zmožila na demonštativní hrozby. Pan Chruščev se sotva odvážil k drastičtější intervenci. Poznal, že všechny jeho tanky nezmohou nic proti polské vládě, která se může v spravedlivé věci spoléhat na podporu precujících. A nic není spravedlivější, jako žádat pro vlastní lid chléb a svobodu. Na takové požadavky ve Varšavě už přišli. V Praze a Bratislavě vidí jen jedno. Uctivě se hrbí před sovětským pádem. To je opět dobré poučení, že chléb a svoboda nepadá lehko z pánského stola, a že třeba za to neúporně bojovat.